

vakken – kerkgeschiedenis – met één van Van Oordt: praktische theologie. Meegespeeld zal hebben dat het voor De Groot vaststond dat de Nederlandse Hervormde Kerk haar catechese zou moeten verbeteren als zij haar rol van Vaderlandse Kerk ook in de toekomst wilde behouden. Hij stelde dat ook in een nota voor de hervormde synode van 1831. Hem wachtte echter een dubbele teleurstelling. De synode reageerde pas jaren nadien echt op zijn stuk en op de prijsvraag kwam in het geheel geen reactie, noch in 1832, noch ook later.³²

Nadat Van Oordt in oktober 1831 terug was gekomen en Pareau in november van dat jaar Ypey had opgevolgd, was de faculteit weer goed bemand. Gezamenlijk schreef het drietal begin 1832 een prijsvraag uit over een ander vak van De Groot: de natuurlijke theologie. Hoe had Jezus van de *theologia naturalis* gebruik gemaakt? Beide ingekomen antwoorden lieten zien dat de vraagstelling te moeilijk was geweest; ze moesten als onvoldoende terzijde worden gelegd. Hoewel de omstreden dissertatie van H.N. la Clé uit 1835, over Jezus' opvoedingsmethode, op zich reeds een stap in de goede richting inhield, zou het uiteindelijk tot 1852 duren eer de vraag naar tevredenheid werd behandeld. Dit gebeurde in de onder zowel De Groot als Pareau geschreven dissertatie van B.J. Riedel, predikant te Stadskanaal.³³

In 1833 vroeg de faculteit een verhandeling over de zgn. 'zielkundige', oftewel psychologische exegese, en dan met name over de noodzaak en het gebruik ervan bij het Nieuwe Testament. Er kwam één inzending binnen, maar deze werd afgekeurd. De faculteit achtte het onderwerp echter dermate belangrijk, dat zij de vraag nogmaals opgaf. Opnieuw kwam er één antwoord binnen, dat evenzo werd afgekeurd. Ruim een jaar nadat Pareau voor de tweede maal een negatief judicium had geschreven, promoveerde de latere Groninger hoogleraar E.J. Diest Lorgion onder hem op de bedoelde kwestie. Blijkbaar heeft Pareau nadat men ook de tweede inzending te licht had bevonden, Lorgion, die op 15 en 16 juni 1835 zijn doctoraalexamen had gedaan, op het onderwerp gezet. Duidelijk trots zond hij nadien het proefschrift van zijn tweede promovendus naar zijn eigen leermeester Van Heusde.³⁴

Omstreden onderwerpen

De confessionele strijd die in de jaren 1834 en 1835 in de Nederlandse Hervormde Kerk ontbrandde en daar ondermeer tot de Af scheiding leidde, beïnvloedde ook de thematiek van de Groninger godgeleerde prijsvragen. Met de vraag van 1835 probeerden de drie hoogleraren een studie uit te lokken over het begrip 'evangelie'. Wat hadden Jezus zelf en zijn apostelen daarmee bedoeld; in hoeverre diende dit evangelie onderscheiden te worden van de

³² Van Lieburg, *Prijsvragen*, 601. Vgl. J. Vree, 'In kerk, huis, school en staat het christendom.' P. Hofstede de Groot en de opvoeding van de Nederlandse natie', in: J. de Bruijn e.a. (red.), *Geen heersende kerk, geen heersende staat. De verhoudingen tussen kerken en staat 1796-1996*, Zoetermeer 1998, 251-292, 255. Een overzicht van de geschiedschrijving betreffende de protestantse catechese in Nederland bij: Alfred van Wijk, *Plicht tot leren & plichten leren. Een onderzoek naar de ontwikkeling van de doperse geloofsopvoeding (...)* 1, Kampen 2007, 15v.

³³ Van Lieburg, *Prijsvragen*, 602. H.N. la Clé, *Dissertatio theologica de Jesu Christi instituendi methodo hominum ingenia excolente*, Groningae 1835; B.J. Riedel, die op 14/15 maart 1845 zijn doctoraal had gedaan, promoveerde op *Dissertatio de Jesu Christi doctrina de Deo, homine et hominis cum Deo conjunctione e rerum natura petita, sive de Jesu Christi theologia naturali*, Groningae 1852; zie m.n. a.w., ix. Vgl. P. Hofstede de Groot, *Institutio theologiae naturalis (...)*, ed. quarta, Groningae 1861, 44.

³⁴ Van Lieburg, *Prijsvragen*, 603, 604. Het tweede judicium dateert van 15 sept. 1835; Lorgion promoveerde 21 december 1836 op *Dissertatio hermeneutico-theologica de dicentibus scribentibusque, speciatim in N.F. occurrentibus, suo convenienter ingenio interpretandis*, Groningae 1836. De